

Temeljem članka 8.9. Statuta SIH-a 14.Sabor Saveza izviđača Hrvatske na svom zasjedanju održanom 27.6.2009 u Puli usvaja:

PROGRAM
SAVEZA IZVIĐAČA HRVATSKE

I. Definicija i cilj Programa

Program Saveza izviđača Hrvatske je skup odgojno-obrazovnih sadržaja za djecu i mlade, koji se ostvaruju aktivnostima u prirodi primjenom izviđačke metode.

Odgojno-obrazovna zadaća Saveza izviđača Hrvatske posebno se naglašava:

- njegovanjem suradnje i timskog rada, tolerancije i empatije prema drugim ljudima, te razvijanjem vještina vođenja i organiziranja
- razvijanjem kreativnosti, kao sposobnosti izražavanja i inovacija na različitim poljima djelovanja
- poštivanjem osobne slobode, kroz uvažavanje individualnih različitosti i potreba svakog pojedinca, omogućavanjem mobilnosti, te razvijanjem osjećaja sigurnosti u svoju mogućnost izbora
- poticanjem spremnosti za stalno učenje i napredovanje
- izgradnjom odgovornosti, odnosno sposobnosti donošenja odluka i spremnosti za suočavanje s posljedicama

Cilj programa je pridonijeti cjelovitom razvoju mladih ljudi, odnosno njihovom dostizanju vlastitih tjelesnih, umnih, emocionalnih, karakternih, društvenih i duhovnih potencijala, kao pojedinaca i odgovornih članova zajednice.

II. Temeljna načela izviđačkog pokreta

Ostvarivanje Programa zasniva se na temeljnim načelima izviđačkog pokreta. To su:

- Sudjelovanje u razvoju društva, uz priznavanje i poštivanje dostojanstva drugog čovjeka i integriteta svijeta prirode, te odanost prema domovini i promicanje lokalnog, nacionalnog i međunarodnog mira, razumijevanja i suradnje;
- Privrženost duhovnim načelima, poštivanje religije koja ih izražava i prihvaćanje obveza koje iz toga proizlaze;
- Odgovornost člana za razvoj samoga sebe.

Načela izviđačkog pokreta članovi prihvaćaju Obećanjem i Zakonima poletaraca, odnosno Zavjetom i Zakonima izviđača.

III. Izviđačka metoda

Izviđačka metoda jedan je od temeljnih izviđačkih elemenata neformalnog odgoja i obrazovanja djece i mladih. To je sustav postupnog stjecanja znanja, vještina, sposobnosti i stavova:

- primjenom Zavjeta i Zakona izviđača, tj. Obećanja i Zakona poletaraca;
- učenjem kroz rad i igru;
- provođenjem aktivnosti u malim skupinama, uz pomoć i pozitivan primjer starijih;
- boraveći u prirodi i poštujući je;
- prihvaćanjem obveza usmjerenih osobnom razvoju;
- poticajnim aktivnostima unutar određenog simboličkog okvira, utemeljenih na interesima sudionika.

IV. Programski sadržaji

Izviđački programski sadržaji zasnovani su na ideji osnivača skautskog pokreta sir Roberta Badena Powella i usmjereni su odgoju i svestranom razvoju duha i tijela mlade osobe. To se postiže življenjem skupine u prirodi, poznavanjem i očuvanjem prirode te stjecanjem za to potrebnih znanja i vještina. Uz to, Program nastoji odgovoriti na izazove koje pred djecu i mlade donosi suvremeno doba.

Dijelovi izviđačkog programa su:

- život u prirodi
 - stjecanje znanja i razvijanje sposobnosti i vještina potrebnih za život u prirodi; izletništvo, orijentacija i kretanje u prirodi, tehnike logorovanja, poznavanje biljnog i životinjskog svijeta, meteorologija i zaštita od nepogoda te osnove zaštite prirode.
- izviđački pokret
 - razumijevanje načela i metode skautizma, poznavanje razvoja izviđačkog pokreta u Hrvatskoj i u svijetu, prepoznavanje vlastitog mjesta u tom pokretu.
- moj život
 - ovaj dio izviđačkog programa obuhvaća sadržaje i postupke kojima se stvara pozitivno ozračje za izgradnju karaktera i dostizanje punih potencijala mlade osobe, kao pojedinca i građanina; te mogućnosti za odabir ciljeva i vlastitog životnog puta
- svijet oko nas
 - upoznavanje ljudi, krajeva i običaja, razvijanje ljubavi prema domovini, interkulturalno učenje i istraživanje zajedničkih odlika i različitosti kultura u bliskoj i sigurnoj okolini koju izviđačka organizacija pruža, volonterizam, mobilnost, izgrađivanje pozitivnih osjećaja prema okolini, svladavanje vještina i znanja vezanih uz tehnologije, inovacije i komunikacije

Ova četiri dijela programa nisu zasebne cjeline, jer se njihovi sadržaji isprepliću.

Sadržaji navedena četiri dijela programa formulirani su u programskim područjima:

- 1. Izviđački pokret**
- 2. Razvoj duhovnih vrijednosti**
- 3. Naša domovina, njeni ljudi i krajevi**
- 4. Izletništvo, orijentacija i kretanje u prirodi**
- 5. Izviđanje i traganje**
- 6. Tehnika izletništva i logorovanja**
- 7. Signalizacija i veza**
- 8. Prehrana u prirodi**
- 9. Meteorologija i zaštita od prirodnih nepogoda**
- 10. Biljni i životinjski svijet**
- 11. Ekologija i zaštita prirode**
- 12. Tjelesna kultura i zdravlje**
- 13. Rad i štednja**
- 14. Kulturno-zabavne aktivnosti**

Svako programsko područje ima definirane odgojno-obrazovne ciljeve za pojedinu dobnu skupinu.

V. Ostvarivanje programa po dobnim skupinama

Članovi Saveza izviđača Hrvatske ostvaruju Program organiziranim stjecanjem i primjenom znanja, vještina i iskustava i ispunjavanjem odgojno-obrazovnih ciljeva razrađenih kroz niz praktičnih zahtjeva prilagođenih njihovoj starosnoj dobi.

Dobne skupine u Savezu izviđača Hrvatske utvrđuju se Statutom SIH-a. Dobne skupne koje obuhvaćaju djecu i mlade su:

- 1. pčelice i poletarci (u pravilu učenici nižih razreda osnovne škole)**
- 2. planinke i izviđači (u pravilu učenici viših razreda osnovne škole)**
- 3. planinke i izviđači istraživači (maloljetnici i mlađi punoljetnici)**
- 4. mlađe brđanke i brđani (mladi punoljetni članovi)**

Polazeći od osobina pojedine dobne skupine djece i mladih, za svaku su utvrđeni odgovarajući sadržaji, oblici i metode rada, kao i posebnosti u načinu organiziranja, sukladno Statutu Saveza izviđača Hrvatske i ovom Programu.

Članovi svih dobnih skupina djece i mladih u Savezu izviđača Hrvatske ostvaruju *opći i posebni program*.

Odrasli u izviđačkoj organizaciji nazivaju se starije brđanke i brđani. Oni imaju ulogu voditelja i potpore djeci i mladima u otkrivanju vlastitih mogućnosti i preuzimanju odgovornosti u društvu. Uloga odraslih u aktivnostima nije zamišljena kao nadzor, jer mladi se ljudi mogu u cijelosti razviti tek u ozračju poštivanja i uvažavanja osobnosti i u dijalogu i suradnji među generacijama. Stoga stariji članovi organizacije trebaju njegovati stil komuniciranja i postupke primjerene dobi, razvojnoj razini i individualnim potrebama djece i mladih, te težiti izgradnji bliskog odnosa s njima. Njihovo ponašanje treba proizlaziti iz znanstvenih spoznaja o posljedicama različitih odgojnih postupaka.

Opći program

1. Opći program za dobnu skupinu pčelica i poletaraca sadržan je u tri "leta" od kojih svaki ima određeni broj tema za sva četiri dijela izviđačkog programa, odnosno njihova područja. Po obujmu i dubini sadržaja letovi se međusobno nadopunjuju, tj. u istim programskim područjima obujam i dubina konkretnih sadržaja postupno rastu. Sadržaje letova jato ostvaruje kao cjelina, a pčelica ili poletarac koji su sudjelovali u većini programskih aktivnosti stječu pravo nošenja oznake određenog leta.
2. Opći program za planinke i izviđače sadržan je u tri «lista» od kojih svaki ima određeni broj tema za sva četiri dijela izviđačkog programa, odnosno njihova programska područja. Sadržaji se proširuju i produbljuju u svakom stupnju znanja, a član ih upoznaje kroz zajedničku aktivnost patrole te ih ponavlja i primjenjuje zajedničkim ili osobnim radom i aktivnošću. Svladavanje sadržaja prati se pojedinačno. Usvajanjem tema planinke i izviđači stječu oznake brončanog, srebrnog i zlatnog javorovog lista.

3. Opći program za planinke i izviđače istraživače sadržan je u tri «izazova» od kojih svaki ima određeni broj tema za sva četiri dijela izviđačkog programa, odnosno njihova područja. Obuhvaća široku ponudu sadržaja rada, znanja, vještina i iskustava prilagođenih potrebama ove dobne skupine. Svaka patrola istraživača samostalno, na izornoj osnovi, kreira i ostvaruje svoje aktivnosti kroz određeno vremensko razdoblje. Usvajanje programskih sadržaja prati se pojedinačno. Usvajanjem tema i aktivnosti istraživači mogu steći oznaku prvog, drugog i trećeg "izazova".

4. Opći program za mlađe brđane ostvaruje se kroz oblike rada primjerene ovoj dobnoj skupini. Poseban naglasak dan je na specijalizaciju u pojedinim programskim područjima i prenošenje znanja i vještina ostalim članovima. Uz programske aktivnosti za svoju dobnu skupinu, mlađi brđani ostvaruju i ostale zadatke u izviđačkoj organizaciji vezane uz organizacijske, voditeljske i odgojno-obrazovne aktivnosti.

Posebni program

Posebni program služi kao dopuna, proširenje i produbljenje općeg programa i nastavlja se unutar postojećih programskih područja. On daje mogućnosti za izražavanje i ostvarivanje specifičnih pojedinačnih sklonosti i interesa svakog člana. Ostvaruje se prvenstveno kao izborni program pojedinačnim i grupnim oblicima rada.

Za ostvarivanje posebnog programa član može izabrati niz programskih sadržaja predloženih za njegovu dobnu skupinu; za pčelice i poletarce to su vještine, za planinke i izviđače to su vještinstva, a za planinke i izviđače istraživače, te mlađe brđane to su specijalnosti.

Nagradne oznake

Članovima pojedine dobne skupine koji su se iskazali u svojim znanjima, vještinama i radu, te pokazali primjerno ponašanje, može se dodijeliti nagradna značka.

Pčelica ili poletarac koji je uspješno savladao sva tri leta i najmanje šest vještina te primjerno se ponašao, može dobiti oznaku "Zlatno krilo".

Kod planinki i izviđača za oznaku "Izviđačkog sokola" potrebno je savladati sva tri javorova lista, osvojiti najmanje osam vještinstva te primjereno se ponašati.

Planinke i izviđači istraživači dobit će oznaku "Plave zvijezde" ukoliko savladaju uspješno sva tri izazova, najmanje dvije specijalnosti i primjereno se ponašaju.

VI. Aktivnosti i provođenje programa

Program Saveza izviđača Hrvatske ostvaruje se u izviđačkim udrugama, kroz aktivnosti djece i mladih koje se u pravilu odvijaju u prirodi jer je to idealna okolina za skladan i cjelovit razvoj mlade osobe. Aktivnosti se provode u malim odgojno-radnim skupinama, uz pomoć i suradnju odraslih, njegujući volonterski rad i suradnju s drugim izviđačima u zemlji i svijetu.

Najčešći oblici rada su sastanci, šetnje, izleti, višednevne aktivnosti u prirodi, natjecanja, radionice, seminari, tečajevi i sl., između kojih se ističe izviđačko logorovanje, višednevna aktivnost koja najzornije pokazuje življenje grupe djece i mladih u prirodi. To je složena aktivnost koja obuhvaća sve dijelove izviđačkog programa te zahtijeva niz organizacijskih vještina i sposobnosti. Stoga Savez izviđača Hrvatske posebnu pažnju posvećuje kvaliteti organiziranja, te provođenju i nadzoru logorovanja.

Izviđačke udruge provode program SIH-a:

- primjenom izviđačke metode
- redovitim savladavanjem programskih sadržaja, postupno i prilagođeno starosnoj dobi
- upućivanjem članova na tečajeve, seminare i druge oblike obrazovanja voditelja i članova
- redovitim organiziranjem i izvođenjem sastanaka, šetnji, izleta i drugih aktivnosti u prirodi
- organiziranjem i izvođenjem višednevnih aktivnosti na kojima djeca i mladi praktično primjenjuju stečena znanja o životu grupe u prirodi

- pripremanjem i sudjelovanjem na izviđačkim natjecanjima kao jednoj od metoda praćenja savladanog programa
- sudjelovanjem u aktivnostima Saveza
- sudjelovanjem u aktivnostima s drugim izviđačkim udrugama i skautskim skupinama iz drugih zemalja

Osoba odgovorna za provođenje Programa SIH-a u izviđačkoj udruzi mora ispunjavati uvjete koje propišu normativni akti SIH-a.

Izviđačke udruge slobodne su u izboru načina ostvarivanja Programa SIH-a.